

TV 8: Vráž a okolí

každá jednotlivá vycházka 9–10 km

Nabízí se možnost několika vycházek z Vráže:

- Červené psaníčko: Cerhonický les – přírodní rezervace Hrby
- Žluté psaníčko: Vrážský les – Dědovice
- Zelené psaníčko: přírodní rezervace Žlábky u Vráže
- Modré psaníčko: přírodní rezervace Čertova hora

Výchozí místo: rozcestník KČT VRÁŽ LÁZNĚ

Doprava

- vlak Písek – Vráž a zpět
- autem zaparkovat na parkovišti u lázní nebo u nádraží

Popis tras

TV 8 a) Při výletu do Cerhonického lesa budeme procházet přírodní rezervaci Hrby podle dvou rybníků Koželného a Společného. Půjdeme-li ve směru hodinových ručiček, tak se za Koželného rybníkem setkáme se zelenou pásovou značkou. V místě, kde naše značka odbočuje ostře doprava, doporučujeme si udělat malou zacházku po zelené značce k místu zvanému Červený kříž. Podobně před ukončením výletu v místě, kde dojdeme na silnici Vráž – Ostrovec, udělat si zacházku k rybníku Landa.

TV 8 b) Do Vrážských lesů vyjdeme od nádraží ke křižovatce silnic, odkud po žluté značce půjdeme kolem Novovrážského rybníka směr myslivna Doupata. Před myslivnou půjdeme kolem obory s jelení zvěří, která se zde chová pro parohy. U myslivny Doupata se setkáme s modrou značkou, kterou je značená Alšova cesta a začíná u soutoku Lomnice s Otavou, kam dojdeme společně s modrou značkou. Od soutoku budeme dále pokračovat po žluté značce, která se po malém okruhu ztrácí na okraji mlaziny a pokračuje přes zarostlou plochu lesa. Proto doporučujeme pokračovat po lesní cestě, až dojdeme k místu se žlutou značkou, kudy jsme již procházeli. Odbočíme doleva a asi po 300 m po cestě, po které jsme již šli, na nejbližší neznačené cestě odbočíme doleva. Po 50 m se opět setkáme se žlutou značkou, dáme se doprava a pokračujeme stále po značce až do osady Dědovice. Po projití pěkné osady Dědovice dojdeme po asfaltové silničce k prvním chalupám osady Rybárna. Zde odbočíme doleva k vyhlídce na kaňon řeky Otavy. Pozor, odbočka k vyhlídce je poměrně nezřetelně umístěna na levém okraji lesa. Z vyhlídky se vrátíme a pokračujeme stále po žluté značce. Od bývalé hájovny Lísek budeme mít pěkný pohled na řeku u Jistce. Jakmile se setkáme s červenou značkou přejdeme na ní doprava a kolem Novovrážského rybníka se vrátíme k nádraží. Budeme-li mít dost sil a času, můžeme si cestu prodloužit tím, že odbočíme na červené doleva, sejdem do Jistce a kolem řeky stále po červené k místu, kde se setkáme se zeleným psaníčkem a vrátíme se tak do Staré Vráže. K nádraží musíme pak projít obcí.

TV 8 c) a d) Obě cesty jako okružní vychází a vrací se k lázním. Modré psaníčko k Čertově hoře jde kolem jezírka lásky. Lze je absolvovat v jeden den. Okružní zelenou si můžeme prodloužit po setkání s červenou značkou u Otavy o málo na jih k známému výletnímu místu Písečáků na Smetiprach.

Popis míst

Čertova hora – přírodní rezervace je chráněna od roku 1985, zaujímá plochu 13,87 ha a má ochranné pásmo 41,18 ha. Jde o dubovou bučinu s cenným dubem zimním, chráněnými rostlinami a živočichy. Od přírodní rezervace dojdeme po chvíli k „Jezírku lásky“ (4 m hluboké). Je tak romanticky uloženo, že u něho bylo natočeno jedno nastudování opery Rusalka od A. Dvořáka. Rusalku hrála Kateřina Macháčková a prince hrál slovenský herec Milan Kňazko. V jezírku žijí raci.

Červený kříž – Místo bývalého dřevěného kříže, vysokého a rudě nabarveného, stojí tu dnes jen železný kříž v kamenném podstavci. Barva a název měly symbolizovat tragickou událost z doby první války o dědictví rakouské. V roce 1741 se o královskou korunu v Praze ucházela královna Marie Terezie a bavorský kurfiřt Karl Albert. Ten v listopadu za pomoci francouzské armády přitáhl k Písku, dobyl jej a nechal se potom v Praze korunovat na krále. Francouzsko-bavorská armáda pod velením maršála Broglia přezimovala v Písku a okolí. Tuto dobu připomíná upomínková tabule na budějovické kapliče v Písku a obraz M. Alše na hotelu Otava s názvem „Bitva u Čížové“. A zde je začátek legendy o Červeném kříži. Při kvapném ústupu francouzského vojska z Písku ku Praze, měly být tři milostnice francouzských důstojníků z cerhonického zámečku zavezeny panskými služebníky na pražskou silnici. Ti však z touhy oloupit je o šperky zavezli je sem do lesů a surově zavraždili. Podle lidové pověsti to měly být princezny.

TURISTICKÝ VÝLET TV 8

Podle jiné verze šlo o francouzské komtesky, které měly být zavražděny ne lokaji, ale hajným, zámeckým mušketýrem a sedlákem Šumbalem. Jiná verze klade dějiště vraždy do lesa u vesnice Bud a dokládá, že tam byla zavražděna rodina velícího francouzského maršála Broglia. Na paměť tohoto činu byl postaven Červený kříž a kolem Cerhonic v pravidelném trojúhelníku tři stejné barokní kapličky. Až do první světové války se vždy v poslední neděli v květnu konala sem z Cerhonic zbožná procesí. Tuto pověst sepsal Alois Jirásek ve své povídce „Balada z rokoka“, tak jak mu ji vypravoval Mikoláš Aleš.

Hrby – přírodní rezervace byla vyhlášena v roce 1973 na výměře 26,77 ha. Hlavním motivem ochrany jsou přirozené lesní porosty podhorských lipových bučin. Jde o porost starý přes 200 let smíšený, tvořený bukem lesním, dubem zimním a lípou malolistou a smrkem ztepilým. Vtroušena je borovice lesní a habr obecný. Vyskytují se buky staré dnes 240 let a dosahují až 30 metrů výše. Ojedinelé jsou překrásné smrky, z nichž některé jsou uznané jako semenné. Některé co do velikosti lze srovnávat s velikány Boubínského pralesa. Protože spadané listí buků pomalu zetlívá, hromadí se a ve vysoké vrstvě zde není velké množství rostlin. Ze zvláště chráněných se najde vemeník dvoulistý, lilie zlatohlavá a průvodce bučin mařinka vonná a kyčelnice cibulkonosná. Objevují se zde i jedovaté rostliny jako vraní oko čtyřlísté a lýkovec jedovatý. Ze živočichů se objevuje čáp černý, holub doupuňák, lejsek malý a šedivý, strakapoud prostřední.

Otava – příloha P 1

Rybníky – příloha P 6

Říční přírodní rezervace – jsou to přírodní rezervace v hlubokých zaříznutých údolích řeky Otavy. Patří sem následující přírodní rezervace: na levém břehu Otavy Žlábky u Vráže, Dědovické stráně, na pravém břehu Otavy Výří skály /proti Dědovickým stráním/ a Krkavčina. Jsou to stráně kaňonu nad řekou Otavou, kde je zachováno rostlinné společenství skal a zbytku převážně původních borů, které v místech, kde se udrží více humusu, přecházejí v zakrslé habrové doubravy. Kaňony mají své místní mikroklima a tak se mění i rostlinná společenstva. V hlubokých roklích se udržuje chlad a vlhko, zatímco slunné skalní stěny a hrany představují extrém tepla a sucha. Zachovaly se zde různé chráněné rostliny jako např. medvědice lékařská, tařice skalní, zimozrásek nízký. Medvědice lékařská je nízký poléhavý keřík vzhledu brusinky s vytrvalými kožovitými listy. Květy s baňkovitou bílou nebo růžovou korunou jsou v hroznech. Podobně zimozrásek je nízký polokeř s kožovitými listy, v jejichž úžlabích vyrůstají 1–3 běložluté až načervenalé květy. Z hmyzu vedle motýlů se vyskytuje roháč obecný, tesařík obrovský. Uvidíte zde užovku, ještěrku a hnízdí zde výr velký.

Smetiprach – o Smetiprachu byla již zmínka ve starých českých Zemských knihách ve 14. století. Nejstarší matrika, ve které se uvádí jméno majitele mlýnu Matěje Smetipracha, je z roku 1680. To proto, že mlynář byl kmotrem všech dětí v okolí. Název mlýnu je snad odvozen podle následující legendy. Měl zde chaloupku a milíře chudý uhlíř. Ten potřeboval odejít do Písku. Neměl nikoho, kdo by mu milíře pohlídal a tak požádal o tuto službu třeba i čerta. Čert se skutečně objevil jako kulhavý mládenec. Ten však při hlídání zaspal a milíře spálil na smetí a prach. V nesnázích slíbil uhlíři, že změní smetí a prach ve zlato. Za zlato si uhlíř koupil mlýn. Smetiprach je jedno z míst spojených s vorařstvím na řece. V okolních stráních jsou dosud patrné tzv. „sklípky“, které sloužily vorařům jako úkryty před nepohodou. Zde se natočilo několik filmů např. Ohnivé léto, Řeka čaruje a další filmy, které režíroval Václav Krška. Jezdili sem herci Pešek, Nový, Dohnal, Šejbalová, Höger, Mandlová, Waleská, Kohout, Vášová a další. Rádi sem zacházeli trampové z trampských osad. Na Smetiprachu trávil za okupace dovolenou Eduard Bass. Ke svým románům z cirkusového prostředí získal hodně podkladů z vyprávění bývalého cirkusáka Filipa, bratra majitele mlýna.

Vráž – obec, která se dělí na jižní Starou Vráž a severní Novou Vráž s lázeňským statutem. Do roku 1567 náležela do vlastnictví hradu Zvíkov, potom Čížové (v době Dejmu) a od r. 1572 měli osadu ve vlastnictví Lobkovicové. V letech 1868–75 Lobkovicové postavili lovecký zámek v novogotickém slohu s kaplí. Za první republiky (r. 1936) byly zde založeny neurologem prof. Vítkem lázně ve stylu funkcionalistickém. Léčí se zde pohybové a nervové nemoci. K léčení se používá slatina, která se získává mezi Vráží a Dědovicemi.

Při silnici na Ostrovec je rybník Landa, kde rád maloval Ota Bubeníček a grafik Josef Řeřicha. Roste zde hojně lýkovec.

Vrážská pahorkatina – zalesněné pásmo na sever od Čížové, na východě ohraničeno Otavou a na severu řekou Lomnicí. Nejvyšší vrch je Čertova hora (532 m), která je i přírodní rezervací. Geologickým podkladem této pahorkatiny jsou horniny středočeského plutonu (vyvřelé horniny, které pronikly a krystalizovaly ve větších hloubkách zemské kůry), jejichž rozpadem vzniká písčito-hlinitá půda, která ve srovnání s půdou vzniklou na zásaditém podloží (vápenec, opuka) je méně úrodná. Část lesů má původní přirozenou skladbu dřevin.

Připravil: Ing. Václav Kopřiva

Informace byly sestaveny před r. 2000.

Omlouváme se za případné nesrovnalosti, použijte prosím aktuální mapy.